

biztosítva van, a nélkül, hogy a fordát általában és érzékeny módon emelnünk kellene, s részemről ezt az egyedüli helyes gazdálkodási módnak tartom arra nézve, hogy a vastag vörösfenyő iránti igényeket jövőben is a lehető legcsekélyebb áldozattal kielégíthessük.

Végül ki kell fejeznem azon nézetemet, hogy én a vörösfenyőnek meg nem felelő talajon, péld. síkér- és agyagföldön való tenyészését teljesen hasztalan és hálátlan fáradságnak tartom; míg másfelől ismét úgy vélem, miszerint az államerdők mostani intéző hatóságának elodázhatlan feladata volna, hogy az eddig meglehetősen elhanyagolt uradalmi vörösfenyő-állabok fenntartására több gondot fordítson, s azon legyen, hogy az ország emez egyedüli vörösfenyő-állabai eddigi termőképességükben a jövő számára is fenntartassanak; és ezzel mi is tegyünk utódaink érdekében legalább annyit, a mennyit elődeink a mi javunkra tettek, midőn ezen állabok értékét már 1810-ben felismervén, azok gondos kezelését az utódok szívére kötötték.

Czélravezető-e az erdészeti nagy tangyakorlatok megtartása addig, míg a legénykedő szövetkezet a selmeczi akadémián fennáll?*)

Ostort fonok, lángostort!

Petőfi.

Megbocsájt a szives olvasó, ha megelőzve, én vetem föl a kérdést, mely a felirat láttára önkénytelenül ajkán lebegve, hangban akar kitörni; kegyes lesz továbbá azt is elnézni, ha

*) Ugy adja ki e cikket m. t. szerkesztő ur, hogy az „Erdészeti Lapok“ a selmeczi világosságot terjesztő „Grubenlicht“ termeiből ki lesznek zárva!**) R. A.

**) Hogy alapos okot szolgáltatassunk erre, ki kell jelentenünk

a támasztható kérdések özönét tömörítve, azokat következőleg szövegezem:

1. Van-e ezen tudományos lap hasábjain helye, egy lát-szólag a napi-sajtó keretébe tartozó közleménynek? s 2. mit jelent a legénykedő szövetkezet s mit kell érteni a vidor-zöld szakma boldog követőjének az alatt?

A tisztelt olvasó közönség azon része, mely az „Erdészeti Lapok“-at kebelbarátjának tartja és a magyar erdészet s annak irodalma felvirágzásán válvetve működik, bizonynyal el fogja ismerni, s velem egyetértend abban, hogy a fiatalságot nemcsak az akadémia négy falai között előadottak nevelik, de annak jöven-dőbeli szellemi irányára fölötté nagy befolyással vannak azon viszonyok, tényezők is, melyek között az ifjuság a tanintézet padjain kívül a közéletben folyvást mozog. Azon tanintézet, mely a magasabb paedagogiai feladatokat szemelől tévesztve, elégségesnek tartja az előadásra előirt tantárgyakat szárazon lemorzsolni, s nem teszi egyik főtörekvésévé az ifjuság szellemi s erkölcsi irányára is hatni, és pedig a tantermeken kívül is! az a tanintézet a hazának önértetes, a tudományok és köz-ügyek iránt érdeklődő polgárokat nevelni sohasem fog. Hogy

miszerint: a selmeczi akadémia fiatalsága egyik részének „korhelykedő czéhe“ ellen intézett ezen felszólalást, fájdalom, jogosultnak ismerjük, s a bursicosus intézmény megszüntetését a t. tanári kar beható figyel-mébe ajánlva, elvárjuk, hogy saját kezdeményezéséből is megtegye azt, mi annak feltétlen megszüntetésére vezet. Megjegyezzük egyébiránt még, hogy a magyar tanyelv alkalmazása és az akadémia ujjá lett szervezése óta bizton vártuk, a bursok túlélit társulatának megszüntét s ezért nem tartottuk szükségesnek, hogy ez ügyről lapunkban szó legyen; de most, midőn szakunk egyik tekintélyes képviselője legujab-ban szerzett közvetlen meggyőződése alapján felszólal azért, mert a rossz irányu társulat rossz hatását látta, részünkről is kötelességnek ismertük tért nyitni e közleménynek, figyelmeztetni kívánván ez alka-lommal még a jó hírnévre igényt tartani kívánó fiatalságot is, hogy szigoruan kerülje az oly elfajult társulatot, mely a jók megvetésével találkozik. A szerkesztő.

ez így van s nem másként, ezt egyrésztől igazolja a selmeczi akadémia legujabb multja, másrésztől tanubizonyságot tesz erről a hazai számtalan tanintézet, a hol a tanári kar nem elégelve meg az ugynevezett praelectiókat, az ifju nemzedék s az állam jövőjére kiható tudományos önképző köröket alakít, a hol az ifjuságnak alkalma nyilik magát a közélet azon pályájára is kiművelni vagy legalább előismereteket szerezni, melyre az iskolák tanszékkal nem bírnak.

Ezért jogosult az, szerény nézetem szerint, ha azt a mit elmondani kívánok, legközelebb tett tapasztalataim nyomán, ezen lapok hasábjain teszem közzé, ha mindjárt az éppen tudományos jelleggel nem is bírna! s ezen a mi háztűzhelyünket legközelebb érdeklő ügyet a napi sajtóba nem viszem át, a hol az sokkal nagyobb hullámokat vetve a kellőnél, bizonytal csak bennünket pellengérezne, mint a kik, a mi bensőbb ügyünkben lendíteni nem tudván, a nagy közönség tüntetése által kívánják kizökkent kereküket a rendes kerékvágásba juttatni.

Nehogy extravágálással vádoltassam azonban, legyen elég ennyi az 1. kérdésre; a mi a másikat illeti, mindenekelőtt kinyilvánítom: miszerint a legénykedő szövetkezet a „selmeczi bursensaftot“ akarja jelenteni; talán nagyon is szabadon a „Bursensaft“*) történelmi fejlődésére való tekintet nélkül fordítottam le s illetőleg magyarítottam a „Bursensaft“ szót; de szolgáljon mentségül az, hogy a támadó indulattal viseltető sajtó újabb kifakadásaitól úgy véltem legszebben megszabadulhatni, ha a ezimiratban leplezetlen szólok kitüzött czélmről. Mennyire sikerült ez? a legközelebbi jövő mutatja meg, a miben egyébként nem kétkedem, hogy jó sikert hozand, de

*) Nehogy valamiféle telivér burs helyesirási hiba elkövetésével leczkéztesen meg, sietek kijelenteni: miszerint én a nyelvújítók azon osztályához tartozom, a ki az idegen szavakat a magyar helyesírás szabályai szerint írja ki, helyes kimondás s hangoztatás czéljából!

mondhatom őszintén az is bántana, ha Bachus s Gambrinus föl-kent bajnokai magyarításommal nem lennének megelégedve. Noha elégedetlenségük utóvégre is indokolatlan lenne, mert hisz hogy a bursok főczélzata a szeszadta legénykedés, azt nemcsak magukviseletének egész összege árulja el, de filiszterüldöző dalaik, szólamaik is stb., sőt többet mondok, maga a szövetkezeti rangfokozat is (Fuksz, Kólenbrenner, Veteran, Veteranissimus stb.) akkép van szervezve, hogy az egyik kaszt a másik felett, a legfelsőbb pedig mindegyik felett henczegő módon legénykedhessék!

Csodálatos szervezet! másutt a tiszta erkölcs, az el nem homályosítható érdem ad hatalmat, főlényt az illető kezébe; a selmeczi ifjuság körében ellenben az öblös torok, a minden nemes törekvést cinikusan leszólni tudó éretlen dölyf, a düllöngöző tömeg dicsőítése által kapóssá tett s a legnagyobb tiszteletre jogosító hányavetiség azon tulajdonok, melyek az ifjuság kitüntetésére teszik az illetőt érdemessé.

Hogy egy, a komoly tudományok terjesztésével foglalkozó elsőrangú tanintézetben, a szabadosságnak ily kinövései a XIX. század VIII. tizedében hogy létezhetnek? erre felelni alig lehet! Az pedig mitsem változtat a dolgon, hogy az, a ki tanulni akar, tanulhat eleget, és a bursok társulatának fennállása mellett is vannak, kik tiszteletreméltó kivételt képeznek, mert ezek éppen kivételek s mert mi azt akarjuk, hogy egyetlen akadémiánk jó hírnevét az ily ostort érdemlő fattyu-kinövések tönkre ne tegyék, s hogy azok könyörtelen kézzel metszessenek le addig, míg túlsulyra lett vergődésük által magát a törzset veszélyeztetnék végelnyomással!

Ha ezek után netán szerény véleményemet a szokottnál erősebb vonásokkal mertem s bátorodom előadni, kérem a tisztelt olvasó közönséget, nehogy valamiképp elhamarkodottságnak tulajdonítsa ezt. — A magyar államban egyedül álló sel-

meczi m. kir. bányá- és erdőakadémia iránti élénk érdeklődésem és a nagy közönség egy jó részének az ezen intézetet nem kellően hazafias szellemmel gyanúsító vádja az, a mely engem szomorú kötelességem teljesítésére közvetlenül szerzett meggyőződése alapján indított.

Hanem dologra. „Vasz kommt dort fon der Höh!?”

A Drugethek ősi fészke, Ungvár fogadta ez évben a selmeczi erdőakadémiának nagy gyakorlati kirándulásában résztvevő erdőnövendékeket. Ez alkalommal bő alkalom nyillott, meggyőződést szerezni arról, a mit a sajtó a selmeczi ifjuság szelleméről s beléletéről mondott.

Részemről nem tagadom, hogy én reám az a sajtóságos vadászegényi egyenruha sem tett jó benyomást, a melyben az ifjuság jó része megjelent. Nem vagyok ugyan ellensége bizonyos irányban az egyenruhának, sőt el kell ismernem annak a mi viszonyaink között sok tekintetben való előnyét, tüzetesen akkor, mikor az illető külszolgálat teljesítése közben viseli azt, s ezt az állami szolgálatban levő erdészekre is alkalmazónak vélem; de a közönséggel együtt helyeslem azon itt tett megjegyzést, hogy ha már az ifjuság díszruhát akar viselni, az legyen magyar, vagy legalább olyan, hogy abban önkénytes vagy rendes vadász ezredbeli hadapródnak, avagy plane vadászsuhancznak ne tessenek, vagy helyesebben mondva, a miben mindennek föl legyen ismerhető, csak erdőakadémiai hallgatónak nem! De ez hagyján, hiszem mindnyáján voltunk ifjak, s így nem szabad felednünk, hogy a fiatalság egyik jellemző tulajdona az is, hogy mindenkép vágy feltünni! és ha az ez idő szerinti selmeczi akadémiai ifjuság nem magyar, sem nem praktikus, de büchsenspanner öltözetben kíván feltünnésben részesülni, ehez a magyarabb vidékek, a melyekhez mi is számítjuk itt magunkat a Beszkidek alján, még pedig emelt fővel, sajátos felfogásából eredő megjegyzésén kívül más szó

nem férhet! És ha ezt mégis fölemlítém, tevéim leginkább azon okból, mert ez is összhangzásban látszik lenni az egészszszel, és illetőleg kiegészítő részét képezi az akadémiai ifjuság azon csakugyan különös felfogásának, mely szerint Selmeczen az akadémiai ifjuság kebelében azért nem szabad, nem kell semminek magyar elnevezést adni és semminek magyarosnak lenni, mert ha ez megtörténnék, akkor a nem magyar ajkuak minden olyasból, a mely a magyarságnak legparányibb szinezetével s jellegével bir, kirekesztenék magukat. És habár csudálatraméltóan is hangzik az, de mégis tény, hogy ámbár ma, alig figyelembe vehető szám kivételével, csupán a magyar állam polgárai hallgatják az akadémiai előadásokat, még is akadnak és nem éppen kis számmal olyanok, kik megtagadják, hogy magyarok, sőt államellenes indulattal és államellenes tendenciákkal vannak eltelve! ez oly tény, melyet ugy az ifjuság, mint a tanári kartól is hallottam. És ép ezért, mert ez így van, van létjoga a bursensaftnak, az akadémiai ifjuság különös felfogása szerint, Selmeczen.

Ha ugyanis — ök így okoskodnak — tisztán magyar szellem lengné át a bursensaftot, az idézett érzelmű honpolgárok nem jelenhetvén meg, elszigeteltségükben még inkább gyarapodnának államellenes szellemükben; mig így a magyar ifjaktól álló bursensaft ölében tárt karokkal fogadtatván, alkalom nyilik az érintkezés által a kölcsönös kapacitálásra, miáltal aztán „a hogy úgy,“ a magyar szellem terjesztetik. Higgye a kinek tetszik, ezt a szépen hangzó álokoskodást, én részemről minderre azt mondom, hogy alig marad itt idő a hazafias szellem terjesztésére, a hol nemesak erőteljes karban hangoztatik: „Szaufen iszt dasz aller beszte!“ de tényleg is gyakoroltatik.

Az ifjuságnak ezen különös észjárása eléggé elárulja azon tisztátlan szellemet, mely a selmeczi akadémian gondolhatólag létezik.

Ezen szellem egy magában elég lenne arra, hogy a selmeczi akadémia ifjusága eliteltessék széles e hazában! A kinek pedig még ezen indok nem elég, ám tudja meg azt is, hogy a selmeczi ifjuság egyik jelentékeny része nem tudományszomjának kielégítése végett megy az akadémiára, de a fiatal testet a fejlődés virágában levő lelket meggyilkolással fenyegető dözsölés elsajátítása végett.

Mély megilletődéssel tapasztaltam, hogy az ifjuság a testi erőt eléggé igénybe vett gyalog kirándulások után is képes még az éjnek háromnegyed részét dözsöléssel eltölteni, de nem képes az utána következő nap a gyakorlati magyarázatokat végig hallgatni. Ha jól emlékszem, az idei gyakorlati kirándulásban 27 hallgató vett részt, a kik közül kezdetben 6—8, később nem több háromnál hallgatta szorgalmasan a magyarázatokat és jegyeztetett, a többi elmaradt vagy kellemesen fecségetett; sőt egy rész a megelőző éjnek kellőképp történt felhasználását, az összhangzattan szabályai szerint egybeállított szenderedéssel bizonyította be, mutatván, mily édes munka után az álom!

Ha már bennem mindez fájdalmas bámulatot keltett fel, annál meglepőbb s kinosan mulattatóbb volt a közönségnek azon hozzám intézett kérdése, hogy vajjon igaz lenne-e az, miszerint a növendékek ily alkalommal az előirt forma szerinti hadgyakorlatokat is megszokták tartani? mert ha ez nem így volna — ugymond — mikép lenne az értelmezhető s megmagyarázható, hogy a Perecsenyben az éj homályában tartott hadgyakorlat alkalmával három önkénytes vadászlegény megfutamtatván, Selmeczre visszanyomatott! — Hogy megretirálás az igaz, tevék hozzá, de miután a selmeczi ifjuság műszaki kiképzetésben részesül, hihetőleg a zseni-khórhoz fog annak idején beosztatni, s így jogositva van zseni-strájkokat csinálni!

Ezen elég elmés megjegyzésre pedig tisztelt olvasó kö-

zönség, hogy mindent megtudj, már csak azt is elmondom! az adott alkalmat, hogy az Ungmegye felső részén fekvő Perecseny községben a legénykedő szövetkezet megjelent tagjai akna-napot tartván, az antibursok félrehúzódvá, a bursok által egész összegében temporált nyughelyekre akartak visszavonulni, de nagyon is kis számban lévén képviselve, amazok által elutasító válaszbán részesültek, és az összes kirándulók részére fölvett éjjeli szállásról kiszorítottak, és illetőleg elüzetni szándékoltattak. Ennek egy kis dulakodás lett a kezdete, vége pedig az antibursok visszavonulása! stb. stb.!!!

Ez s más egyéb viselt dolog igen épületesen hatván a közönségre, sőt reánk is szakemberekre, a kik Selmeczet közelebről ismerjük; azt hiszem joggal s indokoltan vethettem föl a czimiratban foglalt azon kérdést: vajon czélszerű-e az erdészeti nagy tangyakorlatok megtartása addig, míg a legénykedő szövetkezet Selmeczen fennáll?

Ha a fennebbiekből szabad következtetéseket vonnom, a minthogy az másképen nem is lehet, határozottan ki kell mondanom: miszerint az ifjuságra nézve egyáltalában sem értelme, sem czélja nincs. Nincs pedig 1. azért, mert a tanszabadsággal ellátott selmeczi akadémia ifjusága már annál is inkább nem tanul, a mennyiben a legénykedő szövetkezet keblében honos dőzsölés által megmételyezve, a magasztosabb irány iránt érzékkal éppen nem bír, a gyakorlati kirándulásokon előkészület nélkül jelenik meg és így a magyarázatokat nem értvén, aziránt alig érdeklődik. Hogy egyébként a selmeczi erdészeti akadémia hallgatói, a nekik nem való szabad tanrendszer mellett, nem tanulnak, azt nemcsak a kollokválásról szerzett adatok igazolják bőségesen, de bizonyítja ezt a gyakorlati élet is eléggé, mert az utóbbi időben kikerültekből csak kevesen bizonyulnak be jól használható erőknek. Pedig nem így volt ez

még nem oly régen! — 2. nincs célja s értelme továbbá azért sem, mert a kirándulások által alkalom nyitnak a józan közönségnek az ifjuság szellemével, erkölcsösnek s emelkedettnek éppen nem mondható irányával megismerkedni. Ennek következménye pedig az szokott lenni, hogy az ifjuságnak virága, színe, kerüli az erdészeti pályát, mert utóvégre maguk a szülők is szent kötelességüknek ismerik, reményteljes gyermekeiket oly helyre, oly tanintézetbe nem küldeni, hol azok jövője testileg és lelkileg veszélyeztetve van. Hogy mi aztán a végeredménye annak, ha egy szakmát egy állam fiatalságának színe, java kerül?! azt eltalálni nem nehéz! Végre 3. nincs értelme a nagy tangyakorlatoknak azért, mert cél elérése nélkül, haszontalan költségekkel vannak egybekapcsolva. Pedig ezt a mai nyomasztó viszonyok között, különösen a selmeczi akadémián, hol nagyobbára szegény vagy középmódu szülők gyermekei látogatják a tanintézetet, szem elől téveszteni nem szabad egy pillanatra sem.

Ha ily körülmények mellett az erdészeti nagy tangyakorlatoknak megtartása némileg indokolható, az csak egy szempontból tehető meg, és ez az lenne, hogy ezek által a tanári karnak alkalom nyujtatik, tudományos látköre tágasbitására. Bár ez más uton, más módon még jobban lenne elérhető, és pedig azáltal, ha a tanári karnak egyik főfeladatává tétetnék, a szünidő alatt a magyar állam és a külföld nevezetesebb rendezett erdőgazdasággal bíró erdészeti uradalmait meglátogatni. Mert csak e módon lehet komoly tanulmányt tenni, nem lévén a tanár magán utazása közben kitéve annak, hogy figyelme a kitűzött tárgyról a hallgatók által folyvást elvonassék. És éppen ezért alig remélhetjük azt, hogy a selmeczi tanári kar a mai rendszer mellett az irodalom terén oly tevékenységet fejtsen ki, mint a minőt állása s viszonyainknál fogva kívánunk kellene, s helyesebben mondva — lehetne. Kitérő-

leg szólva egyébként, a tanári kar irodalmi működésére nézve, ha időm és e becses lapok tere engedi, szerény nézetemet el fogom mondani annak idején.

Az elmondottakhoz különben még csak a következő pót-lékokat óhajtom fűzni, és ugyan 1. azon legbensőbb meggyőződésemet, hogy a nagy tangyakorló kirándulások további megtartása fölösleges lesz, még pedig mindaddig, míg a selmeczi akadémián a legénykedő szövetkezet burjánozni fog. Ezen hirhedt szövetkezetnek a dözsölés levén ugyanis főczélja, nemcsak közelidegenedést fog szülni, a szerint, a mint a tanintézet növendékei szélesebb körben fognak megismertetni; de tekintve azt, hogy a dözsölésnek természetes folyománya a tétlenség, a restség, lehetetlen feltenni azt, hogy a jövőbeli kirándulások csakugyan az ifjuság épülése s okulására fognak szolgálni; 2. mi lehet annak az oka, hogy ma, midőn a selmeczi tanintézet hallgatóit kizárólag a hazai tanintézetekről nyerve, előadási nyelvül a magyart használja, az ifjuság körében egy a belső értékre mitsem adó és csupán külsőségek által hatni kívánó czafrangszerű szövetkezet nemcsak hogy fel tudta magát mindez ideig tartani, de létjogot merészel magának követelni? Csekély nézetem szerint, oka ennek első sorban a tanári kar azon idősebb része, a mely egészen a selmeczi légkörben növekedvén, a legénykedő szövetkezet fennállásában nem lát egyebet, mint kegyeletes megőrzését a multak emlékeinek! Oka másod rangban a tanári kar azon fiatalabb része, mely meggyőződés ellenére nem veszi fel a keztyüt és nem küzd az ostobaság porba döntésén. Oka harmadsorban az, hogy a magasabb paedagogia elvei a selmeczi akadémiáról száműzvék, és a tanári kar feleslegesnek tartja a fiatalság lelkületére hatni; elégnék vélvén az értelmet fejleszteni. Pedig hogy mi a tudomány lelki műveltség és tiszta erkölcsök nélkül? azt különösen napjainkban tapasztalni elég módunk van.

Én letettem arról, hogy a selmeczi akadémia ifjúságának szelleme összes iránya emelkedettebbé fog válni — és tisztelt olvasó közönség nem ok nélkül! — mert hisz ha egy tanintézet 8 év alatt nem tud átalakulni az állam, a nemzet igényeihez mértén, attól nagy reformokat várni alig lehet.

A tanári kar ne panaszkodjék a mai fiatalság léhasága ellen, de vegye Prometheus lángját kezébe és gyujtson életet a lelketlen tömegbe! Ez, az egekre mondom, lehetséges, mert hisz a fiatal kebel oly fogékony, melyből helyes elbánás mellett azt lehet alakítani, a mit kívánunk.

A szegedi közkiállításán egy régi szaktárs barátommal összehalálkozva, nem győzte eléggé magasztaló csodálatát kifejezni a felett, hogy mennyire megmagyarosodott Selmecz nyelvre nézve! mert szívre, lélekre mindig magyarnak ismertük. Im egy példa arra, hogy mi lehetséges: a közéletben, pedig e téren a haladás nehezebb.

Bocsánat ezek után, tisztelt olvasó közönség, nem vigasztaló közleményemért, elnézést netáni tévedéseimért, feledés ha nem használtam*) volna a jó ügynek! Az előadottakat azon tudat sajtolta ki belőlem, hogy mi erdészek haladtunk aránylag legkevesebbet, pedig nem tudni, valjon nem bennünket támogattak-e legjobban! A támogatás pedig merő hálából, legalább is haladást követel.

Addig pedig, míg ezt elérjük vagy megközelítjük, legyen Minerva és Diana irányunkban kegyes és segítse ügyünket oda jutni, hogy a helyeink betöltésére nevelt szakifjúság megértse komoly hivatását s hogy minden magyar erdész úgy teljesítse szolgálati és szakja iránti összes kötelességeit, mint ez minden igaz magyar honpolgárnak keble legbensőbb sugalmából ered.

R. A., m. kir. főerdőmester.

*) Igen sokat használt, mert a hazafias közönségnek alkalmat nyújtott, kárhóztató ítéletének kimondására és terjesztésére! A szerk.